

De middeleeuwen

Karel de Grote bestuurde rond 800 een voor die tijd groot rijk. Om zijn rijk te besturen reisde hij voortdurend rond.

- 3p **5** Noem een kenmerk van de vroege middeleeuwen en leg daarmee uit, waarom Karel zijn rijk niet vanuit één centrale plek kon besturen.

Gebruik bron 3.

De bisschop van Utrecht en de graaf van Holland zijn in de dertiende eeuw verwickeld in een machtsstrijd. Een historicus gebruikt deze tabel om die machtsstrijd te illustreren.

- 2p **6** Beredeneer op welke manier hij informatie uit de tabel hiervoor kan gebruiken.

Volgens sommige historici hebben de kruistochten bijgedragen aan de vergroting van het aanzien van de paus van Rome.

- 2p **7** Leg uit dat deze vergroting van zijn aanzien heeft bijgedragen aan het feller worden van de Investituurstrijd.

Gebruik bron 4.

Twee beweringen:

- 1 Artikel 111 van het Edict van Villers-Cotterêts kan gezien worden als een oorzaak **en** een gevolg van centralisatie.
- 2 Voor Franse nationalistten in de negentiende eeuw was François I een voorbeeld.

- 4p **8** Leg beide beweringen uit.

De middeleeuwen

bron 3

Overzicht van steden die stadsrechten krijgen tussen 1245 en 1259. Zowel de graaf van Holland als de bisschop van Utrecht kunnen als heer van hun gebied stadsrechten geven

Stad	Jaartal	Stadsrechten verstrekt door
Haarlem	1245	graaf van Holland
Delft	1246	graaf van Holland
's-Gravenzande	1246	graaf van Holland
Ommen	1248	bisschop van Utrecht
Hasselt	1252	bisschop van Utrecht
Alkmaar	1254	graaf van Holland
Oudewater	1257	bisschop van Utrecht
Rhenen	1250-1258	bisschop van Utrecht
Amersfoort	voor 1259	bisschop van Utrecht

bron 4

Uit het Edict van Villers-Cotterêts, uitgegeven door koning François I van Frankrijk (1539)

Artikel 111: Wij willen dat voortaan alle besluiten, zowel van onze koninklijke gerechtshoven als van ondergeschikte en lagere rechtbanken, registers, verhoren, contracten, machtigingen, testamenten en andere akten worden uitgesproken, opgeschreven en uitgegeven aan partijen in de moedertaal, het Frans, en niet anders.

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift, dat na afloop van het examen wordt gepubliceerd.